

MAGYAR KURIR

Indult Bétsból, Pénteken Oktober' 25-dik napján, 1816-dik esztendőben.

Nagy Britannia.

Oktober' 2-dikán ismét özszerontottak *Nottinghamban* az úgynevezett Ludditák két fabrikát *Winter* nevü tulajdonosnak hazánál. Egyébhez semmihez nem nyultak. Fegyveresen mentek a' gonoszok a' házára. Tsak gyermekek voltak othon a' háznál, 's mások sem mehettek segítségre, mert az utzán is fegyveresek állottak a' ház előtt. Valami 50-nem voltak a' vitézek, a kik ezt a' hériosi tselekedetet elkövették. Mikor a' rontásnak vége volt, az égygyik közzülök kisütötte a' pistolyát, 's ezen jeladásra égyyszeriben mind eloszlottak. Hogy vagy égygyet elfogtak volna közzülök, nem olvasuk. — A' *Tamesis* partján Londonban egy időtől fogva nagyon el kezdett hatalmasodni a' tolvajködés, hanem Lordmajor *Wood* egy igen munkás ember lévén, a' Tanátsban hathatós eszközöket projektált, és határozottatott-meg a' gonoszságnak meggátoltatására.

A' Parlamentum' alsó háza egy biztosságot rendelt vala ki a' koldulás' elhatalmasodása' állapotjának megvizsgálására, a' melly kivált a' nagy városoknak nagy terhire kezdett lenni, kivált ezen újabb időkben. *Londonban* úgy úzik ezt, mint egyéb nagy jövedelmű mesterségeket. A' nevezett biztosság jeles munkát adott-ki ezen tárgyról; sok ritka történeteket hord-fel benne. Egy vak koldust nevez-meg, a' ki átaljában vévén, napjában három aranyra szokta vinni a' maga keresetét. Egy olyan insti-

tútumnak is akadott nyomába a' biztosság, a' hol mint valamely valóságos iskolában úgy tanítja egy vén aszszony a' koldusoknak készülő gyermekeket, arra, hogy miként kelljen az embereket beszéd, intések, tagmozgatás, ábrázat-, kéz-, válvonogatás, 's egyéb e'féle tettetések által könyörületességre indítani. Még *Assecurans Társaságok* is találtattak már, a' mellyek valóságos özszetsatolódásba avatkoztak ezen alacsony keresetből élő emberek' nemével. A' mód réa ez, hogy a' koldusok mikor jól van állapotjuk, mikor jó keresetjek van, apránként de folytában fizetnek valami kevés, de meghatározott summátskat az *Assecurans Társaságoknak*, a' mellyért ezek tartani tartoznak bizonyos esetekben a' koldusokat, akkor p. o. ha valamely környülállás miatt nyomoruságra jutnak 's több e'félék. Kijött, hogy nevezetes és betsületes emberek belé elegyítették magokat ebbe a' koldusok' *assecurálásába*, és szép summákat nyertek. Egész árendát tsináltak a' dologból. Bizonyos kötésre mennek égygyütt a' koldusok és az Arendások vagy *Assecurán-sok*. Egyebek közt az is elő fordul a' feltételek között, hogy ezek, a' hosszas essőzésekben 's téli nagy hidegekben naponként mennyit fizessenek amazoknak. A' koldulás' systemájának tsaknem hitel felett való környülállásai beszéltetnek elé ezen írásban.

Végezetre, egy egész hétig tartott voksolás után elvégezte a' *Londoni* polgárság a' Lordmajorválasztást. Oktober' 5-dikén tartatott a' voksooknak utólszori felszámlálá-

sa. Az eddig volt Lordmájor Wood 2635, Combe 2397, 's az ő antagonistájok Smith 1053 voksokat, kaptak. Minthogy a' törvény szerint csak azt a' kettőt lehet a' 26 Senatoroknak eleibe terjeszteni az égygyiknek kiválasztása 's megerőssítése végett, a' kikre legtöbben voksoltak: tehát Wood és Combe feladattak; Smith pedig kimaradott. Hanem így okoskodtak a' Ministerek 's az ő egyéb barátjai: Woodot nem választhatják a' Senatorok, mert nintsen az új időkben példa arra, hogy valaki egymásután két esztendeig polgármesterkedett volna, tehát Combét fogják választani. Igen de Combe már megmondotta, hogy nem fogja felvállalni: tehát a' fog belőlle következni, hogy másodszori voksolásra kerül a' dolog, 's ekkor talám Smith fog, az ő barátjainak iparkodásaik által több voksot kapni. — Hanem nagyon megsalták magokat a' kik így okoskodtak, mint hogy a' későbbi levelekben, a' mellyek Oktob. 8-dikan indultak Londonból, ezeket olvassuk: —

„Az a' vetélkedés, hogy ki legyen jövőendőben a' Londoni Májor, ma elvégződék, 's az Aldermánok tsakugyan jónak tulaják teljesíteni a' Londoni lakosok' kívánságát. Woodot jövődőre is megerőssíték a' Polgármesterségben. Ugy vélekednek, hogy az Aldermánok, kik különben mind a' Ministeri részen vannak, azért engedtek ezen dologban a' népnek, hogy attól tartottak, hogy ha másodszori voksolásra bocsátják a' dolgot, a' polgárok az által még jobban felingerlődnék, 's majd a' Parlamentomi képviselőknék választásakor is mind olyan emberekre fognak voksolni, kik a' Ministerekkel ellenkező részen vannak; így ellenben, talám inkább el fogják céljokat élni a' Parlamentumbeli képviselőkre nézve.“

Mitsoda tulajdonságú ember legyen ez a' Wood a' maga hivatalos foglalatosságaitan, megítélhetni a' következő leírásból: — Mikor tavaly Polgármesterié tettek, első gondja volt a' Londoni utzákon egész éjje-

lenként rajmódjára nyüzsgő szajhákat össze fogdosztatni. A' politizai katonáknak (a' kik itü Constableseknek neveztetnek) egy csoportját maga mellé vévén, maga rendre vette az utzákat, 's minden külömbség nélkül minden magánosan járkáló aszszonyembert összefogdosztatott, 's a' város' házához vitette őket, 's a' következő napon mind maga személyesen kikérdezte. A' vidékieket, szüléikhez és atyokfiához a' falukra, vagy a' közönségekhez haza küldötte, hogy, ha lehet, tsináljanak betsületes személyeket belőlök. A' kik rút keresetjeknek módjáról igen nagyon esmeretesek voltak, azokat fonó 's egyéb dolgozó házakba záratta, és ha szintén célját egészszen el nem érhetette is, mint hogy az apák és anyák elromlottgyermeküket magokhoz sok helyeken vissza nem fogadván, ezek rongyosan 's koldus ruhában Londonba ismét tsordásan vissza sereglettek, a' hol ismét össze fogdosztatottak, megintettek, de mint hogy egyebet nem lehetett vélek tenni, más nap reggel ismét szabadon bocsátattak — 's noha, így szoll az író, e' még most is mind így foly — annyit azon közben tsakugyan még is véghez vitt Wood, hogy legalább már most egy kevésbé vigyázóbbakká lettek ezek a' szép személyek, 's legalább éjfélkor elszélednek az utzákról, holott eddig virradtig sereglettek, tolvajoknak és minden egyéb feslett életű embereknek társaságokban, az utzákon. A' tolvajoknak, orgazdáknak, 's az éjjeli rosz vigyázóknak is nagy ellensége ez a' Wood. Beszéllek, hogy egyszer, valami napszámos ruhába öltözvén, 's valami motyót a' hónya' alá vévén, éjjel elindult égygyik utzán. Az éjjeli vigyázóknak meg levén parantsolva, hogy ha valakit valami e'félével éjtzaka az utzán talál-
nak, megvizsgálás végett a' strázsaházhoz kísérjek, tehát Woodot is megszólította egy ilyen vigyázó, hanem ő egy tallért nyújtott neki oda, 's a' strázsá minden további kötolődzés nélkül elbocsátotta. Tovább men-
vén, 's egy más strázsá által ismét megszal-

lítottván, ezzel is úgy tett *Wood*, mint a' másikkal, hanem ez felkiáltott, hogy hát, meg akarja ötet vesztegetni! marsch a' strázsházhoz! Hanem *Wood* ezzel nem ért meg, sőt 2 's azután 3 tallert is ígért a' strázsának, mind addig, míg végre ennek a' szívit is úgy meglágyította, hogy nem csak ez is szabadon elbocsátotta őtet minden motyójával egygyütt, hanem még utzát is mutatott néki, hogy arra mennyen, mert ott semmi strázsa nem áll, a' ki ismét le tartóztathatná. Más nap' mind a' két strázsát letették hivatalából. Kevesítette-é valamennyire Londonban a' tolvajokat ez a' történet, kérdés? egyéberánt minden esetben jó az, ha az előljárok vigyázók.

A' Parlamentumnak reformáltatásáról, mellyről egy időtől fogva oly sokat beszélnek az Ministeri részszel ellenkezők, ilyen nevezetes Státistikai megjegyzések jöttek-ki a' múlt esztendőben: — Minden 10,000 embertől kéne lenni az *alsó házban* két képviselőnek. *Angliában*, *Wálessel* egygyütt, 10 millio felé, *Skotziában* nem éppen 2 millio, *Irlandiában* pedig 5 millio, és így mind egygyütt a' Nagy Britanniai egész egyesült birodalomban 17 milliő felé van a' lakosok' száma. Most tehát, minthogy az alsó ház' tagjai csak 658-tzan vannak, innét a' következik, hogy, ha a' tehetőségnek is tekintetbe kell vétettetni, ezen három országoknak, mind egygyütt 497-tel kellene több képviselőiknek lenni az alsó házban, mint a' mennyin most vagynak, ily mérséklés szerént; Angliának *Wálessel* egygyütt 298 helyett 645-nek, *Skotziának* 54 helyett 106-nak, *Irlandiának* pedig 148 helyett 249 képviselőket kellene küldeni az alsó házba.

A' mi a' *felső házat* illeti, melly a' *Pairekből* áll, arról ezeket jegyzik-meg: —

Angliának 17, *Skotziának* 8, *Irlandiának* 1, mind egygyütt, *Wellington* is ide számláltatván, 27 *Hertzegek* —

Angliának 15, *Skotziának* 3, *Irlandiának* 8, mind egygyütt 26 *Marquiseik* —
Angliának 27, *Skotziának* 41, *Irlandiának* 79, mind egygyütt 149 *Grófjaik* —
Angliának 23, *Skotziának* 4, *Irlandiának* 51, mind egygyütt 78 *Vice-Grófjaik* —
Angliának 140, *Skotziának* 22, *Irlandiának* 82, mind egygyütt 244 *Báróik* —
 tehát a' három egyesült országoknak mind egygyütt, 522 Fő Nemeseik vagy *Pairjeik* vagynak.

Frantzia Ország.

Párisban a' *Conciergerie* nevű fogházban a' templomot (kápolnát) helyre állították, oly módon, hogy összszeletoltatása legyen azon szobával, melyben a' szerentsétlen Királyné a' maga életének utolsó szomorú napjaiban lakott. Ezen szobában egy gyászos emlékeztető oszlopot állítottak-fel, 's arra, ezen gyászos környülálláshoz illő irást metzettek-fel déák nyelven. *Frantzia* nyelven pedig a' Királynénak *Ersébet* Királyi Hertzegasszonyhoz írott leveléből az itt következő érzékeny szavait tették-fel az oszlop' aljára: *El ne felejtse az én fiam soha a' maga attyának utolsó szavait, mellyet én néki itt még egyszer szívére kötök: So'a se iparkodjék azon, hogy halálunkért bosszút aljon! Én minden ellenségeimnek megbocsátok, azon rosszért, mellyet vellem elkövettek.*

Oktobernek 16-dik napja vala arra határoztatva, hogy azon, ez a' gyászos emlékeztető oszlop felszentelhezzék, 's ennek alkalmatosságával az ugyan azon fogházbéli pap, ott, lélekért való misét mondjon. Ugyan ott ezentúl minden vasárnapokon istentisztelet tartattatik, mellyen meg kell jelenni a' foglyoknak.

Az a' déák irás, a' melly ezen szomorú történetre nézve, az említett gyászos emlékeztető oszlopon olvastatik, e keppen van: —

D. O. M.

Hoc in loco

MARIA - ANTONIA - JOSEPHA - JOANNA
AUSTRICA, LUDOVICI XVI vidua,

Conjuge trucidato,

Liberis ereptis

In carcerem coniecta,

Per dies LXXVI aerumnis luctu et squalore adfecta,

Sed

Propriâ virtute innixa,

Ut in solio, itâ et in vinculis,

Majorem fortunâ se praebuit.

A scelestissimis denique hominibus

Capite damnata,

Morte jam imminente,

Aeternum pietatis, fortitudinis, omniumque virtutum

Monumentum hic scripsit,

Die XVI octobris MDCCXCIII.

Restituto tandem regno,

Carcer in sacrarium conversus

Dicatus est

A. D. MDCCCXVI LUDOVICI XVIII regnantis
anno XXII,

Comite de Cazes a securitate publicâ Regis ministro,

Praefecto aedilibusque curantibus.

Quisquis hic ades,

Adora, admirare, precare.

N â p o l y.

Itt még September 18-dik napján semmi bizonyost nem tudtak az *Északi Amerikai* Egyesült Státusok' kívánságait illető alkudozásoknak valószínűsége felől. Hogy az *Amerikai* hajós sereg által evezett innét a' Messinai kikötőhelybe, a' bizonyos. A' Nápolyi Országlószék vissza adott azon *Amerikai* hajók között mellyeket *Murat* elvett volt, még meglévő néhány aprókat, még pedig mind két résznek megégyezésével. *Chauncey*, az *Amerikai* hajós sereg' vezére, *Messinában* szándékszik telelni; már le is rakatta hajóiról az ott lévő fegyveres házba a' szükség felett való hadi készületeket. —

Közönséges újságlevelek erőssítik, hogy a' *Nápolyi* Országlószék kedves tudósításo-

kat vett légyen *Petersburgból* az eránt, hogy az Orosz birodalom és *Nápoly* között való kereskedésbéli kötés, minden órán meg fog készülni *Petersburgban*, 's ennek a' *Nápolyi* és az Orosz országlószékek között fennálló baratságos állapotnak lehet gyaníthatóképpen köszönni azt is, hogy az *Amerikai*oknak kívánságaik miatt folyt villongások, ilyen égygyetértessel eltsendesíttethettek.

Spanyol Ország.

A' Királyné és a' testvére az *Infáns Don Charlos'* felése, Sept. 28-dikán tartották igen ditsőséges pompázással a' magok *Madridba* való bemeneteljeket. A' menyegzői pompázások 29-dikben mentek véghez a' *Szent Ferentz* templomában. A' vígadózasok 's éjjeli világosítások még *Oktober'* 1-ső napján is tartottak. A' ki, így szoll égygyik *Párisi* újság, ezeket a' ditsőséges pompázásokat volna képpen képzelni akarja, azt gazdagon kielégítheti ezen tekintetben a' *Madridi* Udvari újságnak erről kijött rendkívülvaló darabja. A' közönséges *Amnestia* eránt való reménség azonközben még nem töltetett vala bé, és sokak félni kezdetek, hogy a' természettel jó szívü Királyt egyéb nagy tekintetek el fogják ezen kegyelmességtől tartoztatni. Egyéb eránt az egész félszigetet közönséges öröm lelkesíti ezen kettős házasságra nézve. *September'* 30-dikán közönséges kéztsókolás volt az udvarnál, melynek alkalmatosságával, mint a' *Párisi Quotidienne* oróssíti, a' két menyaszszonyok 22.198 személyek által tsókolatták meg kezeiket.

(*) Mai újságaink szerént már kijött ez az *amnestia* is.

Portugallia.

Hertzeg Kent nevü *Anglus* postahajó azzal a' hírrel érkezett-meg a' múlt hónap' 24-dikén a' *Falmouti* kikötőhelybe, hogy *Sept. 5-dikén* *Lisbonából* kivezvéen, még ott mindjár a' *Lisbonai* sántzok mellett üzöbe vétetett két hajók által, mellyek fegyveres emberekkel voltak megrakattatva, a' kik bé-

érvén az Ánglus hajót 's megtudván, hogy Ángliai postahajó legyen, azonnal szabadon bocsátottak azt, hanem mindjárt azután két Hollandus hajót vettek üzőbe, 's a' mint gondolni lehet el is fogták őket. Eleinten úgy látszott, mint ha Afrikai Maurusok vagy Barbarusok lettek volna ezen tolvaj hajók, hanem későbbre *Bacos-Ajresieknek* lenni gondoltattak. A' *Kentnek* Lisbonából való elevezése előtt is érkeztek volt oda három olyan üres hajók, mellyeket hasonlóképpen ezen Buenos Ayresi tengeri ragadozók prédáltak vala ki.

B é t s.

Ő Cs. K. Felsége megfontolván, hogy azon Püspöki Semináriumokon kivül, a' mellyekben lelki pásztorságra való papok formáltatnak, semmi más egyéb olyan intézetek nintsenek, mellyekben a' papi rendnek jó talentumokkal bíró tagjai, azután, hogy a' magok theologiai tanulásokat előmenetelen elvégezték, időt, alkalmatosságot, és buzdítást találhatnának az értelembeli és erköltsi további kiformáltatásra, hogy azután a' tudományoknak felsőbb tanító helyeiken mint közönséges tanítók, mint papnevelő házaknak előljárói, 's egyéb olyan foglalatosságokra is használtathatnának, a' mellyek nagyobb grádusú kiformáltatást kívávnak: egy tulajdonképpen való Institutumot fundált, melybe, az Érsekeknek és Püspököknek jóvállásokra, az Austriai Státusnak minden tartományaiból való, jó reménségű ifjú papok fognak felvétettetni, hogy a' közönséges tanuló helyeken és a' Püspöki Megyékbeli Semináriumokban elkezdett, értelembeli és erköltsi kipalléroztatásokat, tovább folytathassák. Ezen Insti-

tútum, itt a' Monarkhia' Fő városában a' *T. T. Augustinus Atyák' épületinek* egyik elválasztott részében, fog az Oskolai esztendőnek elkövetkezésével kinyittatni. Ő Cs. K. Felsége ezt az idők' szükségeihez alkalmaztatott Institutumot, melly az ő Felsége atyai intézete szerént arra való leszen, hogy a' vallásbeli és erköltsi pallérozódást jóltévé módon előmenetelesítse, összesztatólta a' maga Udvari templomával, az által, hogy annak Fő kormányozását *Frint Jákob Apátúr*ra 's Udvari és Burgbéli Plebánusra bizta, *Leonhard Mihály* Udvari Káplánt ugyan annak Spirituális Igazgatójává, 's *Pletz József* Udvari új Káplánt, az ide való Universitásnál eddig volt Theologiae Adjunktust 's az Érseki Alumnatusnak tudománybeli Préfektusát Tudománybeli Igazgatójává nevezte kegyelmesen. Az intézetnek *Statutumai* közelébről kiadattatnak nyomtatásban.

Ő Cs. K. Felsége méltóztatott Gr. *Erdődi Pálffy Leopold* urat most már ő Excelentziáját, a' Gróf *Pálffy* Familia idősebb tagját N. Posony Vármegye eddig volt Fő Ispányi Administratorát, Cs. K. Titkos Tanácsossá 's N. Posony Vármegye' Valóságol Fő Ispányává nevezni.

A' *Bavariai* Királyi koronaörökös Princeszet a' Szent István Magyar Királyi Rendnek nagy keresztjével méltóztatott megtisztelni ő Cs. K. Felsége.

Ugyan ezen Királyi dicső Rendnek nagy keresztjével tisztelte-meg ő Felsége *Schwarzenberg Josef* ő Hertzegségét is, az Udvari Jótévé Biztosságnak több esztendőktől fogva bőltsen és hűségesen folytatott kormányozásával való Felséges megelégedésének kinyilatkoztatásául.

Okt. 22-dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltótzédulában 322 1/3 forintot,
— egy Császári aranyért — fl. — kr. — egy Hollandus Aranyért — fl. — krt.

Okt. 23-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzédulában 323 — forintot,
— egy Császári aranyért — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért — fl. — krt.

Okt. 24-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzédulában 324 3/8 forintot. —
egy Császári aranyért, 15 fl. 15 kr. — Egy Hollandus aranyért 15 fl. 28 kr. adtak —

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Felséges Urunk méltóztatott Fő Tiszt. *Ritzinger* György úr halála által az *Esztergomi* Érseki Káptalanban megüresült *Lectori* hivatalra, ugyan azon F. T. Káptalanbeli Kanonokot 's Honthi Kerületbeli Esperestet *Stipsics* Ferencz Urat, az ő sokféle érdemeire való kegyelmes tekintetből, kinevezni.

Magyar Orzági kommandirozó Generális, *Ferdinandus* Ő Kir. Fő Herczogsége, azon hivatalbeli utazásából, mellyet a' Katonai dolg' állapotjának megvizsgálása végett az Országban tett vala, e' hónap' 13-dik napján *Budára*, kívánt jó egészségben vissza érkezett.

Elégyes dolgok.

A' Rénusi Palatinátusnak *Pfedersheim* nevű kántonjában egy helyen egy derek boros gazda jeles' tsere által characterizálta az idei szüretet. Nem tréfából, nem is részegen vagy jádziságból, hanem egész érett meggondolással, ilyen *Contractus*ra lépett egy más, hasonló derek boros gazdával: —

„*Contractus*. Őt hód' jól megvivelt-szöllőkertnek idei termése, egy pint 1811-dik esztendőbeli borért, formázerént való kötés mellett oda adattatik “

Angliában az 1588-dik esztendőben *Julius*' 28 dikán jött-ki az első újság. *Mercurius* volt a' neve. Az első szám alatt kijött árkusát még most is tartják a' *Britanniai* Muzeumban.

Jeles úszó maschinával tett próbát *Oktober*' 2-dikán *Párisban* a' *Sequana* vizén *Schmidt* nevű mechanicus. A' maschináját *Paraponticus* karos székek nevezi. Főbb része, egy gyűrű formájú olynagyságú persely, vagy pléh edény, hogy a' víz' felületén nem tsak egy tarisznyás embert, hanem még néhány napi eledelt is megbirjon. Ez úgy van alkatva, hogy az,

a' ki ennek segedelmével úszni akar, ezt a' karjai alá, és a' tsipőjéhez 's mejjéhez tsatolhatja szíjjak által. Az egygyik szíj a' tzomjai között másik a' vállain által keresztben jár el. Feje és karjai egészen a' vízben kívül vagynak; a' karjait szabadon mozgathatja, a' mellyekkel két kisdud 's a' maschinához foglaltatva lévő lapátot mozgat, 's arra felé hajtja a' maschinát az egész bagazsiával egyetemben, a' merre jónak lenni gondolja. Az ember lefüggő egyeneséggel áll a' vízben. Hogy a' maschina fel ne forduljon 's az ember lábbal ne találjon felfelé fordulni, ennek megakadályoztatására is van valami deszka a' perselyhez vagy piksishez foglalva. Az ember, a' ki ezen maschinával próbát tett, nem tsak hogy bátorsággal úszkált a' *Sequanának* egyik pártjáról a' másikra, hanem minden felé könnyen forgott, karjait könnyen mozgatta, 's a' zsebéből olykorolykor egy palatzkot is előrántott, 's kedveszerént ivott belőlle. Ez a' találmány arra való lenne, hogy azok a' kik hajótörést szenvednek, ennek segedelme által életjüket megtarthassák, 's még betesebb drágaságaikat is megmenthessék. Hanem néhány esztendőknél előtte *Bavariában* is tetek volt már próbát egy ilyen találmánnyal.

Az a' *Lampedousa* vagy *Lapadusa* sziget, mellyet mostanában az Északi Amerikai Egygyesült Státusok a' *Nápolyi* Királytól kívánának 's a' magokévé tenni szeretnének, az, a' mellyről *Ariost* nevű régi Poëta azt költötte volt, hogy három Pogány és három Keresztény Ritterek, az *Europa* és *Afrika* között való veszekedésnek, hadakozásnak véget vetni akarván, ezen szigeten verekedtek legyen meg közönséges megégyggyezéssel. Egy szórszálhasogató *Fulgoso* nevű *criticus* ugyan megezáfolni iparkodott ezen állatásban a' nevezett Poëtát, azt mondván néki, hogy *Lampedousa* szigetének felülete oly görtsös és hegyes völ-

gyes, hogy ott lehetetlen egy lábnyomnyi térséget találni, annyival kevesebbe egy olyan térséget, a' hol hat Ritter ló hátán megverekedhessék egymással. Hanem *Ariostot* nem zavarta meg ez az ellenvetés. Így felelt tsufolódva *Falgosonak*: — “ Jó, jó; hanem azolta, hogy az úr ott járt, földindulás volt ott, és azt a' nagy térséget, a' hol az említett hat Ritterek verekedtek, egészen feltúrta.”

Ritkaság. — Egy Ánglus tisztnek írásaiból ilyen nevezetes megjegyzéseket adtak ki a' közönséges levelek, a' Napkeleti Indiai, *Anaconda* nevű kígyórol: — “

„Fontos dologban *Ceylon* szigetére küldtetvén, a' Fő városnak éppen szelső szegletében kaptam szállást, a' honnét egyenesen egy erdőre szolgált a' látásom. A' szállásomtól nem messze állottak egy dombon négy nagy pálmafák, mellyeknek nézésével minden reggel még ágybafekve gyönyörködtettem magamat. Egy reggel úgy láttott, mintha egy igen vastag ág különös módon mozogna, le felé hajolván 's ide 's oda forogván, és egyik végével a' föld a' gyökere tsapván, 's ismét felfelé tartván, végtere egészen eltűnven a' levelek között. Midőn ezen ritka játékot nagy bámúlással nézném, egy *Ceyloni* lakos jöve hozzám kivel a' látott dolgon való tsudákozásomat közlöttem. Tehát ő is nézett a' pálmafák felé, 's még jobban elbámúlt mint én magam, 's annyira megijedett, hogy mint a' halál úgy elhalaványodott, 's majd tsak nem elájúlt. Egre földre siet hogy minden ajtáimat erősen zárjam bé, azt mondván, hogy az, a' mit en faágnak tartottam, egy temérdek nagyságú kígyó, ki kedve' töltésére külömbkülömb forgásokban hánykódik, 's olykorolykor a' földre letsapvan az alatta elmenő prédát elragadja. Meg is győződtem erről, 's figyelmetesebb ügye lésem mellett láttam, hogy egy kitsiny állatra letsapott 's azt a' fa ágai közzé felragadta. Minekutánna közelébből értekez-

tem volna e' dologról, azt felelte a' *Ceyloni* lakos, hogy nagyon méltó a' tsudákozásra hogy ezen kígyó oly közel jelent meg, holott ő tsak sűrű erdőkben szokott tartózkodni, 's valamelly sűrű nagy fáról szokott lerohanni az ott általmenő 's magát bátor-ságban lenni gondoló utasra, 's meg öli azt. Ezen, mesének láttzó beszédet én soha el nem hittem volna, ha éppen akkor tulajdon szemeimmel nem láttam volna a' tsuda állatot, mellyről a' nagyságára nézve még többet 's irtóztatóbbat is lehetett gondolni. A' kígyó mind untalan folytatta a' maga játékát, és mi tizenketten együtt meghatároztuk, hogy őtet lóhaton és jó fegyveresen meg támadjuk 's meg öljük.”

„Oda lovagolván tehát a' palma fak felé, de szükségtelen veszedelemnek is magunkat kiténni nem akarván, megállottunk sorba egy sűrűség megé, a' honnét jól tzelba vehettük. Ekkor éppen legnagyobb hévség volt; 's minekutánna közelről megnéztük a' kígyót, még sokkal nagyobbnak találtuk, mintsem előbb láttott; sokáig így néztük felelmesen a' vad állatot, egygyikünk sem akarta puskáját sokáig elsütöni. E' közt hát elég időnk vala a' kígyót szemünkel vizgálni, 's én elmondhatom, hogy minden leírásaik az éfféle tsudaállatoknak tsak semmi ahoz képpest, a' mit mi magunk előtt láttunk. A' szigetbeliek állatják hogy ez a' kígyó sokkal nagyobb azoknál a' mellyeket ők eddiglen láttanak. Az egész kígyó egy oly szép 's egyszersmind az undorodásig tsúf állat, hogy a' ki ezt tulajdon szemével nem látta, nem is képzelheti. Akkora vastagságú, mint egy kartsu férjfi a' derekán, a' mellett pedig a' vastagságához tellyesen illő hosszúságú. (*Folytatik*)

H i r a d á s.

Egy minden Kar - Kor - Nem és Vallásbeli Emberekre nézve *intressans*, avvagy naszonnal mulattató Kézírás került mostanság kezemhez. A' Szent Föld, a' vagy Palästina jelenvaló állapotjának, az elebbe-

ninek is érdeklésével, és az ott lakó 's járó Keresztyének' Vallásos foglalatosságai' és a' Törökök' némelly Politikai rendtartásaik' előadása mellett készült leirajzolását foglalja az magában. Maundrell Henrik Úrnak elébb Ánglus, azután pedig Német nyelven kijött utazásbeli leirása szerént, némelly más tudós Utazók' írásaiból is vett kibővítésekkel, több esztendőök előtt készítette azt Magyar nyelven Tek. Ns. Borsod és Heves Vármegyék Táblabirája Idősbb Szrógh Sámuel Úr, 's én azon Úrnak meg egyezésével a' Magyar Világ eleibe kivánom azt bocsátani. De a' mostani szűkidő miatt, módomban nintsen, hogy a' béli közhasznú tzelomnak ez által magamtól megfelelhessek. Ezért kéntelenítették a' Munkát, előfizetések, a' vagy *Praenumeratiók* alá bocsátani, és az Előfizetők számának megtudásától annak nyomtatását felfüggeszteni. Mellynek is megtudhatását az itt Miskoltzon folyó esztendőbéli December 16-dik napján tartandó Országos Vásárnak idejére reménylvén; annak akkor leendő vételével azon leszek, hogy a' Munkán a' közelébb jövő esztendőbéli Juliánna Napján ugyan Miskoltzon tartandó Országos Vására által eshessek: 's akkor azok, kik a' Nyomtatványokat egyenesen az én Kezemből venni kívánják, azokat töllem hiba nélkül, azok pedig, kik inkább Pesten, vagy Debreczenben által venni szándékoznak, az oda való Szent József és Syörgy napi Vásárokra pontosan megkaphassák.

A' mi a' Nyomtatványok árrát nézi: tehát a' Könyv tsinos papiroson 's hasonló betűkkel nyomtatva legkönnyebb számitással 15 árkusokból fogvan állani; mint hogy a' ki adásban a' tzel nem más hanem egyedül a' Magyarúl olvasni kedvellőknek haszonnal lehető gyönyörködtetése: ehez képest, ha bár az Előfizetők száma öt, vagy csak négy száznál többre nem fogna is telni, azokra nézve egy egy Nyomtatványnak árra váltó tzedulaszerént, 1 Rbf és 30 kr. leszen.

Egyébb aránt egy olly Tartománynak és Környékeinek előadását tárgyazvan a' Munka, mellyben a' Keresztyénségnek Felallitoja az ő Váltásbéli foglalatosságait telyesítette, és a' mellynek mostani bitangolójától ohajtott visszaserzeséért a' Keresztyének eleitől fogva annyi vért ontottak, sőt csak tsupa megláthatásáért is olly sokat fáradtak, és költöttek-; 's e' mellett, egy ollyan kéz által lévén annak leirása Magyar köntösbe öltöztetve, mellynek tiszta Magyarsága az általahajdan kibotsátott *Kodrusból*, és más aprotékos Munkákból esmeretes lehet: innen én a' szokott előre való ditséréssel felhagyván, egyedül azt látom szűkségesnek, hogy az Előfizetők' neveit, azoknak fizetések' beszédőjit, 's az őket illetendő Nyomtatványok' általadójit, mint a' végett általam ennél fogva, a' bé vett szokás szerént, fáradságokéért, 's a' nállok magokat jelentendő Előfizetők' Neveiknek, és azoktól léveendő Előfizetéseknek általok annak idejében 's pontosan hozzám leendő küldetéséért-, a' vagy a' helyben találtatható Királyi Cassabeli Hivatalok által az ide való Királyi Só Tisztséghez eszközöltethető assignáltatásáért minden tizedik Nyomtatványnak nekik való ajánlásával, illendően meg kért Úrakat ki nevezem. u. m. leszen azok.

Budánn Tek. Bikfalvi Falka Samuel, Mettő. — *Debreczenben*. Esküdt Barta István, Könyváros. — *Györben*. Tek. Laky Sámuel, Notarius. — *Gyulán* Bakay János, Könyvkötő. — *N Váradon*. Cserepes Jonathan, Könyvkötő, — *Pesten*. Eggenberger. Könyváros, — *Rév Komáromban*. Töltésy István, Könyvkötő, — *Holdmező Vársárhelyen*. Sárosi Bénéjámín Könyvkötő. — *Erdélyben Kolosváron*, Gudmon János Könyváros, — *M. Vársárhelyen*. Debretzeni István, Könyvkötő Urak.

Költ Miskoltzom 7-dik Oktob. 1816.

Ns. Szigethy Mihály

Cs. Kir. Privil. Typographus által.